

A jeruzsálemi
American Colony
Hotel alapításakor
és most

SZÍNES FOTÓK: MIKAELA BURSTOW/ÜZIEL

A basa, a szent és a haditudósítók

Az American Colony Hotel Jeruzsálem egyik legjobb és legszebb szállodája, de nem ezért érdekes. Évszázados története Chicagótól az Atlanti-óceánon át a Damaszkuszi kapuig húzódik. Ötcsillagos történelemóra a Szentföldön.

ÍRTA: CSEKE ESZTER
ÉS S. TAKÁCS ANDRÁS

A jeruzsálemi American Colony Hotelt először a BBC budapesti tudósítója, Nick Thorpe ajánlotta, hogy ha a nyugati újságírók kedvenc izraeli szállodáját nem is engedhetjük meg magunknak a borsos szobaárak miatt, legalább igyunk meg egy ibrik török kávét a belső udvaron. Nem sokkal

később Ljudmila Ulickaja orosz író nő héber fordítója éppen az American Colonyt jelölte meg egy interjúnk helyszínéül. Ulickaja Daniel Stein, tolmács című regényének valódi szereplőiről forgattunk Izraelben, akik Messiás-hívó zsidók voltak, de ekkor még fogalmunk sem volt róla, hogy a BBC-riporter és a műfordító kedvenc szállodájában ugyancsak a Messiásra vártak a múlt században.

Mi épp a fordítóra várakoztunk a belső udvar olajfáinak árnyékában, jázmint szimatolva, amikor egy bougainvillea-bokor mögött kiszúrtuk a hírhedt Mordechai Vanunot. Közel harminc éve ő hozta nyilvánosságra az izraeli atomfegyver-programot. Filmbe illő akcióban fogta el a Moszad Olaszországban, Izraelben bíróság elé állították, és 18 év börtönre ítélték, amiért államtitkot fecsegett ki brit újságíróknak. Ennek ellenére szabadulása után újra interjúkat adott, aztán újra börtönbe zárták.

Nem tudtuk megállni, hogy ne lépjünk oda az asztalához. Ilyen rutinosan se előtte, se azóta nem koppintott le minket senki. Nyilván nem mi voltunk az első újságírók, akik a börtön után próbálkoztak nála, főleg itt, az American Colonyban, ahol hemzsegek a riporterek.

A hotelnek is fontosak az újságírók, háború idején például csak ők laknak itt, igaz, sokszor kedvezményes áron. A tulajdonosok kényesen ügyelnek rá, hogy a Kelet-Jeruzsálemben álló szálloda független, nemzetközi oázis maradjon a közel-keleti konfliktus gyújtópontjának kellős közepén. Még az is kikötés, hogy az igazgató véletlenül se legyen se zsidó, se palesztin. Most éppen svájci. Egy palesztin utazási iroda tulajdonosa meséli – aki negyven évvel ezelőtt pont itt kezdte a pályát a recepción –, hogy az intifádák idején, amikor több pangó izraeli szállodát be kellett zárni, egy utasának itt akart szobát foglalni. Csakhogy ez volt az egyetlen hotel

FONTOSAK AZ ÚJSÁGÍRÓK, HÁBORÚ IDEJÉN CSAK ŐK LAKNAK A HOTELBEN.

a városban, ahol még a turizmus teljes csődje idején is telt ház volt.

Az American Colony kétségkívül Jeruzsálem egyik legjobb és legszebb szállodája, de nem ezért érdekes. Van nála nagyobb, elegánsabb és drágább is a városban. Mégis itt szállt meg Arábiai Lawrence-től Churchillig, Allenby tábornoktól Armani divatdiktátorig a legtöbb prominens látogató, akinek volt egy kis szépérzéke. Vagy akit egyszerűen lenyűgözött, hogy évszázadokra visszavezethető az épület története, és tényleg olyan itt lakni, mint egy időutazás.

TÖRTÉNELMI IDŐK

A Damaszkuszi kaputól alig egy kilométerre álló American Colony Hotel robosztus épületét egy forrás köré tervezték. Ez volt a 19. századi dúsgazdag muszlim családfő, Rabbah Effendi al-Huszeini otthona. A kert fölött, az első emeleten lakott Huszeini három felesége (ez a három szoba most éjszakánként 600 dollárért kiadó). A negyedik feleségnek külön téli lakot rendeztek be, az első emeleti szobáktól tisztes távolságra (ez ma a szálloda legegánsabb lakosztálya, a 6-os).

Rabbah Effendit nemcsak a vagyona miatt tisztelték, hanem mert közvetlenül Mohamed prófétától eredeztette a családfáját. Amikor vendégséget hirdetett, messze földről érkeztek az előkelőségek. Az egyik vendég nagy kosár sárgabarackkal állított be, és a fáma szerint egy Forbes-portréba illő kísérlet vette kezdetét a mai szálloda falai között.

A házigazda megkérdezte a vendégeket, hogy Isten vagy ember törvénye szerint ossza-e szét a sárgabarackot. Az arab arisztokráciából toborzott vendégsereg ezúttal tökéletesen egyetértett: Isten törvénye szerint! Huszeini elindult a kosár barackkal, néhányuknak kettőt adott, másoknak ötöt, valakinek huszonötöt. Az egyik vendég hóböröggni kezdett, de Huszeini a szájára tette

**A hotel alapítói
Amerikából menekültek
Jeruzsálembe**

FEKETE-FEHER FOTÓK: THE AMERICAN COLONY PHOTO DEPARTMENT PHOTOGRAPHERS

a csomagokat a recepción egy gázai forgatás végeztével. Rusztikus vörös márvány folyosó vezet a szoba vaskos faajtájához, körben terméskő, az ágyon itáliai lenlepedő és paplanhuzat.

Az American Colony ma már 96 szobából és négy szárnyból áll. A történelmi épület mellett három 20. századi ház fogja közre az úszómedencét, az edzőtermet és a szaunát. A kelet-jeruzsálemi oázisnak már régóta nincs köze a basához. Négy feleség ide, mesés hárem oda, egyetlen gyereke sem született. Ettől függetlenül 24 örököse volt, akiktől a 19. század végén először bérelni kezdte, majd szépen lassan megvásárolta a birtokot egy furcsa közösség, amelyet maig misztikus legendák öveznek: a jeruzsálemi amerikai kolónia.

A SZENTFÖLDRE SZÖKNI

Miközben a 19. század második felében Huszeini basa kapitalista móresre tanította az arab arisztokráciát, Chicagóban egy Horatio Spafford nevű, mélyen vallásos keresztény ügyvéd ingatlanba fektette ügyfelei pénzét. Csakhogy az 1871-es chicagói tűzvészben a város jelentős része porrá égett, többek között az ő házai is odavesztek. Horatio Spafford ott maradt egy rakás adóssággal

ITT SZÁLLT MEG ARÁBIAI LAWRENCE-TŐL CHURCHILLIG, ALLENBY TÁBORNOKTÓL ARMANI DIVATDIKTÁTORIG A LEGTÖBB PROMINENS LÁTOGATÓ.

Ma már egy svájci cég üzemelteti a szállodát, de őrzik a történelmet

a mutatóujját, hogy hallgasson. Amikor elfogyott a barack, kisebb „arab tavasz” tört ki a házigazda ellen, mondván, hogy ők Isten igazságosságát választották. Huszeini viszszaérkezett: „Hát Isten nem éppen így osztotta szét a természet ajándékait?”

Van, akiknek sok jutott, másoknak semmi – hangzott a kapitalista példabeszéd 150 éve Jeruzsálemben.

Inkább nem firtatjuk, hogy miért kapunk a kedvezményes foglalásunknál jóval magasabb kategóriájú „Basa” szobát, csak örülünk neki, amikor kimerülten ledobjuk

a nyakában. Alig két év elteltével Horatio norvég felesége és négy lánya felszállt egy Európába tartó gőzhajóra, hogy kipihenjék a tűzvész utáni nehéz időket. Nem sokkal később Horatio Spafford táviratot kapott feleségétől, Annától: „Saved alone.” A gőzös elsüllyedt, és mind a négy lányuk odaveszett.

A tragédia hírére Horatio a felesége után indult, és az óceánon átkelve megírta a protestáns egyházak maig egyik legnépszerűbb himnuszát, az It is Well with my Soul című éneket, amely Horatio saját feldolgozhatat-

lannak tűnő veszteségéről és Istenbe vetett hitéről szól. (Leghíresebb feldolgozása talán a három tenor előadása Carreras, Domingo és Pavarotti egyik utolsó közös koncertjén, amit Spaffordék unokája élőben hallgatott meg az angliai Bath városában 2003 nyarán.)

A Spafford házaspár új életet kezdett Chicagóban, született egy fiuk és egy lányuk, de a fiút elvitte a skarlát. Ekkor Spaffordék ellen fordult saját gyülekezetük, mondván, hogy a sok csapás biztosan Isten büntetése, és még azt is szemükre vetették, hogy a gyerekek nem voltak megkeresztelve, így bizonyára pokolra jutottak. A 19. századi Jób és felesége végül úgy döntött, elmenekül Amerikából.

1881-ben érkeztek meg Jeruzsálembe. Úgy akartak élni, mint az első keresztények: egyszerűen, másokat segítve. Ők maguk rendszeresen imádkoztak, és tanulmányozták a Bibliát, de gyülekezetbe nem jártak többé, és nem is térítettek. 150 zarándok követte őket az Egyesült Államokból és Svédországból, akik velük együtt itt várták a Messiást. Emlékiratok szerint esténként még egy pohár meleg tejet is kinn hagytak az asztalon a basa egykori házában, arra az esetre, ha Jézus az éjszaka közepén állítana be.

Az biztos, hogy Spaffordék kommunát alapítottak, családi örökségből, kölcsönökből, fényképészetből, idegenvezetésből, térképészetből, végül vendéglátásból éltek, hostelt is nyitottak. Aztán iskolát építettek, méghozzá az első olyat, ahol együtt tanultak zsidó, arab és keresztény gyerekek. Az első világháború idején a külvilágtól jócskán elzárt városban a kommuna leveses konyháján kétezer tál ételt osztottak ki naponta a rászorulóknak. Az amerikai kolónia négy kórház irányítását is ellátta. Az egyik ilyen kórházba viharzott be Jeruzsálem török kormányzója, hogy az elsők között tudassa a furcsa csoport vezetőjével, Anna Spafforddal: a város megadja magát a briteknek. A fehér zászló a kórház egyik lepedőjéből készült, ma a londoni Birodalmi Hadtörténeti Múzeumban őrzik.

SVÁJCI BEHATÁS

Mindez egyetlen szálloda története dióhéjban, tulajdonosai máig a kommuna alapítóinak leszármazottai. Anna Spafford halála után a tagok egyre többet veszekedtek, leginkább a piszkos anyagiakon, végül 1930-ban a kolónia felbomlott. Az alapítók örökösei kivásárolták a kilépőket, Spaffordék unokája és felesége pedig belevetették magukat a vendéglátásba. Egészen 1980-ig igazgatták a hotelt, aztán nyugdíjba mentek, és egy svájci cégre bízták a családi örökséget. A svájci vállalattal megérkezett a luxus, a precizitás és az öt csillag, de hála a szálló archívumának, megmaradt a történelem is.

Több tízezer irat és Jeruzsálem legnagyobb fényképgyűjteménye őrzi a hely, az itt élő családok és a város századfordulós emlékét. A falak több letűnt korból is őriznek valamit, legyen az egy korabeli mozaik vagy egy több száz éves olajfa, képzeljük magunkat akár a basa sárgabarack-illatú vendégségébe vagy az amerikai kolónia vallásos kommunájába. Nemcsak a mesébe illő, citrom- és narancsfák övezte belső udvarért, a gőzölgő ibrik török kávéért és a négy feleség fényűző szobáiért érdemes becsekkolni, hanem mindazért, amiről a hotel falai mesélni tudnának. **F**

Körutazás Izraelben

repülőgéppel, programokkal, magyar idegennyelvtanóval

okt. 7-13., okt. 12-18. (6 éjszaka)

okt. 19-26., nov. 8-15. (7 éjszaka)

Utazás ára 69 000 Ft/fő, szállásdíj 11 000 Ft/fő

209 000 Ft/fő

239 000 Ft/fő

Tel.: (0) 267 1800 • info@otptravel.hu • www.otptravel.hu

otptravel